

Bokréta Szövetség Lapja

TÁRSADALMI FOLYÓIRAT * SZERKESZTI: PAULINI BÉLA

A kéthetes népművészeti hét

Népipari kiállításunk a Nemzeti Szalonban

A Gyöngyösbokréta idején az Országos Magyar Bokréta Szövetség már esztendőök óta megrendezi a maga népipari kiállítását is, hogy a magyar népművészet se regszemléje valóban mindent átfogó legyen s hogy mindent egyszerre, együtt mutassunk meg, ami érték népművészeti értelemben van még az országban. Illetőleg van — újra. A kísérlet esztendei után a szövetség idei kiállítása aztán már méreteiben is hatalmas volt, hiszen a Nemzeti Szalon összes helyiségei — öt nagy terem — zsúfolva voltak a legválogatottabb népipari anyaggal.

A sajtó nagy elismeréssel is fogadta a kiállítást. Többek közt így írt a . . .

Budapest Hírlap

Falra akasztva, állványokra és asztalokra sorakoztatva pihennek itt egymás mellett az egyes vidékek remekei. Összhatásukban a termék a vadvirágos mezők napsugárral, kék éggel, pázsitzöldjével duzzadó életerővel telített pompás színharmóniáját hozzák elének, de külön-külön minden egyes darabnak önálló, önmagáért beszélő egyéni élete van. Csipkék, terítők, finom szöttek, fa- és szarufaragások, cserépmunkák, eredeti díszítéssel himzett népi használati tárgyak kötik le a látogató figyelmét. A középső nagyteremben eredeti népi viseletben fiatal menyecskek kínálgatják beesés árúkat s az ember nem tudja, hová menjen, hová nézzen előbb.

Nem a népművészet relikviáit, régi darabjait gyűjtötték össze s Bokréta Szövetség kiállításán, hanem az élő, tovább dolgozó, fejlődő népi kézműves ipar legújabb termékeit. A régi darabok, formák és minták csak mintaképpül szolgáltak az egyre fejlődő, terebélyesedő népművészet új mesterei számára.

Magyarország

A Szent István hét látványosságaihoz már évek óta szorosán hozzánőtt az a színes népművészeti kiállítás. A Bokréta Szövetség tényleg a régi magyar művészet aktív örözi. A Nemzeti Szalon helyiségei most a

feltámasztott népi ipar derűs csokrát nyújtják felénk. A különböző vidékek szöttei és fa- és szarufaragásai, csipkék, terítők, cserépek, berakott ostornyelek, tulipánosládák és apró használati tárgyak minden darabja — Paulini Béla elve szerint, — a régi darabok, a régi minták után készül. S valóban ez az elgondolás egyik helyes módja a magyar népművészet konzerválásának. A régi dalok gramofonlemezei, a táncok és szokások filmfelvételei, a kézimunkák múzeumi üveg alá helyezése a tudomány számára őrzi meg a magyar népművészetet, Paulini Béla lelkes munkája pedig a néppel kedvelteti meg saját patinás hagyományait.

Nemzeti Ujság

Színes és bő anyagot gyűjtött össze a rendezőség a nép östehetségű fiainak munkáiból. Minden darabot a Bokréta Szövetség márkázott, amely így garanciát vállal arra nézve, hogy valóban hiteles, a falvak lakosságának két keze munkájával készült népművészeti holmikat kap a közönség. Így nem történhetik meg az a kellemetlen és furcsa eset, hogy a gyanútlan vásárló például a matyó népművészeti remek helyett újpesti gyárakban készült silány utánzásokkal csapódik be, amint az nemrégiben többek közt a Nemzeti Színház előtt előfordult.

Első pillantásra is gazdag, friss és értékes a kiállított anyag és ami a legfontosabb, kitérően áttekinthető. A népi himzések, szöttek száz árnyalatú színpompája, a csipkék finomsága, a faragások, intarziák, szaru és mázas munkák fantáziadús és magas színvonalú művészete nagyteljeségű és értékes magyar népünk kultúráját és őserőjű faji megnyilatkozásait dicséri. Izlés, színharmónia, eredetiség és lelemény tekintetében talán a legelső helyen áll a magyar népművészet.

Pesti Napló

Az Országos Magyar Bokréta Szövetség — amely Paulini Béla époly lelkes, mint

hivatott vezetésével a magyar népművészet minden ágának kivirágztatásán és megőrzésén fáradozik — érdekes kiállítást rendezett most a Nemzeti Szalonban, a most induló „népművészeti hét“ alkalmából. Ez a gazdag és változatos, szinte az egész ország népművészeti termését jellemző szemelvényekben bemutató kiállítás meggyőző bizonyosságot tesz a „Bokréta Szövetség“ ősi stílusokat feltámasztó, okos és céltudatos munkájának eredményességéről. A régi, sok helyt megromlott magyar népi formanyelv eredeti szépségeinek visszaállítása, felelevenítése és elterjesztése tökéletesen sikerült: az igazi értékek így nem csak konzerválódtak, hanem új életre is keltek.

Amint itt szöttekben, himzésben, varrottásban, csipkében, fa-, cserép- és bohólmiban láttunk, mind mai termés, pontos, kifejező „másolata“ a megmaradt népi „eredetinek“. Pauliniék helyesen alkalmazott „márkázó“ rendszerükkel valóságos reneszanszát teremtették meg az immár pusztulással fenyegető magyar népművészetnek.

*

A kiállítás megnyitása alkalmából a vendégeket Paulini Béla bokréta szövetségében fogadta. A Szent István napja körüli „népművészeti hetek“ pátrónusa, a Székesfőváros képviselőjében Kovácsházy Vilmos tanácsnok nem terjengős, de annál lendületesebb beszédben üdvözölte Zsindely Ferenc államtitkárt, — aki aztán ugyancsak igen melegkangú beszédben nyitotta meg a kiállítást. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről különben négy úr jelent meg a megnyitáson, az államtitkáron kívül vitéz Haász Aladár, a művészeti osztály vezetője, Tihamér Lajos miniszteri tanácsos, Say Géza miniszteri osztálytanácsos.

A Gyöngyösbokréta adminisztratív ügyeit oly nagy szeretettel, gondossággal lebonyolító Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatala részéről természetesen ott voltak Zilahy Dezső igazgató és Markos Béla helyettes igazgató.

PAULINI BÉLA:

SZÍVEM SZAVA

Utazás Pest felett

Azért is én voltam az első utas, aki repülőgépen jártam Pest felett. Negyed százada, de jól megmérve.

Annak ellenére, hogy újabban egyre több öregedő újságíró ír olyat, hogy ő volt az első ilyen utas.

Nem, ez egyszerűen nem igaz. Az az igaz, ami én állítok. Bizonyítékaim? Például . . .

Nos, találkoztam-e az urakkal Pest felett? Erre feleljenek az urak! Ugye, nem találkoztunk. Hát azért mondom, másodikak lehettek mind a négyen, vagy öten, ebbe már nem szólok bele, ezt már intézzék el az urak egymás közt.

Délután félhatkor mentem ki a repülőterre. Wittmann, a pilóta, ígéretet tett, hogy megúsztat a légben. Hat órára jelezte a repülést és alig valamivel előbb érkezett meg. Semmi izgalom. Nyugalma nekem is nyugalmat ad.

A gépet kivontatják a hangárból, ahol friss benzinnel látták el. Egyfedelű és tizenöt méter széles. Két ülése van.

Az elsőbe beül Wittmann, mögéje én. Nekem adja a deréksziját. Ráteszi a derekamra és az ülés foglya vagyok. Rab. Vállig benné ülök a gépben, lábamat előre csúsztatom. Az ülés elég kényelmes.

Wittmann megindítja a motort. S ettől a pillanattól félórán keresztül nem hallok emberi hangot . . .

Elöttem egy fiatalember, keze a kormányon, a légesavar bűg, rögtön indulunk. Ugy érzem: soha ily kevés akaratom nem volt. Én itt nem számítok többé, csak súly vagyok, semmi egyéb.

Hat óra tizenöt perc. Wittmann fölnyújtja a karját, jelt ad. A szerelők eleresztik a gépet, melyet pillanatokig nagy erővel tartottak vissza és a repülőgép megugrik. Mégegyszer visszatekintek. Egy-két ember int, többen úgy, mint a szobor, állnak.

Mire észreveszem, hogy elindultunk, már repülünk. Gyorsan suhanunk a felhők felé, majd elkanyarodunk. A gép most kissé megdől. Alattunk a földi úton három ember: mint három törpe. A Rákosi körül tanyázó nézők, mint keskeny pántlika, amelyen itt-ott esomo van: ahol több ember álldogál egyesportban.

Hat óra huszonegy perc. Wittmann hátratekint, mosolyog, mert látja, hogy papírt vettem elő, meg ceruzát és jegyzek: írom e sorokat. Nagyszerűen lehet írni, a gép mintha csak feküdnék a pár száz méternyi légrétegen, olyan nyugodt. Csak az alattunk elmaradó emberek, tárgyak mutatják, hogy repülünk.

A láthatár csodálatosan kiszélesedett. Keresem a Dunát: vékony ezüst csík. Most veszem észre, az ülésem mellett réztábla van, ezzel a felirással: kihajolni veszélyes.

Megtettük Rákosi felett a második kört, a repülők háza akkora, mint egy gyufaskatulya.

Hat óra harminchárom perc, Wittmann a főváros irányába fordul. Nyílsebesen repülünk. Rákosi emberszagalag? Eltűnt. Nem igen látom azokat az embereket sem, akik közvetlenül alattunk állanak. Hangyák? Lehetünk ötszáz méternyi magasságban.

Rétek. Talán a bolgárok zöldséges kertjei. Piros,

sárga, sötét-viola, hamvas-kék, hányféle zöld! A város fölött elnyújtott füstök, vagy köd. Féloldalt dőlünk, a gép kissé táncol. Csöppnyi izgalom. A Duna már — széles.

Hat óra harmincöt perc: kevesebb a zöld, a házak sűrűsödnek. Liget. Egy mulatóhely kertjében már égnek a lámpák. Talán ívlámpák. S az ott tovább? A vajdahunyadi vár, mellette a tó szürke. Házak egészen össze-sűrűsödtek, embert nem látok. Szeretnék szépen rendre megfigyelni mindent: hol van ez az utca, ez az épület? A megállapítás alig egy két esetben sikerül, ördögi gyorsasággal suhanunk el a város felett.

Mégis, az ott az Andrassy-út? A Bazilika!

Lenn a városban ebben a percben bizonyára szünetel a lázas élet. És sok ezer ember bámul bennünket.

A királyi vár! A citadella? Ezek felett már nem megyünk el. Elfordultunk.

A Rákóczi út? A Rókus?

Vonat megy: izekből álló pondró.

Hat óra negyven perc. Már megint nincs alattunk a város, a Duna még elég széles. Már is keskenyebb. Ó, mily keveset láttam. Egy-két részlet foglalta le gyorsan múló perceimet. Visszafordulok, vagy még sem: mi van — alattunk?

Rákosi! Lehetetlen. De igen, ott a repülők fehér házacskája. Már nem is járunk magasan. Most, most izgatott leszek. Izgalmamat — az öröm okozza. Nem azért örülök, hogy leérvünk, hanem hogy repülhettem.

Wittmann elállítja a motort. Egyszerre olyan teljes a csend, amilyenben nem volt részem a legesendesebb éjszakán. Ezt a csendességet nem ismerhették az emberek, míg ki nem találták a repülést. Talán még egy-két pillanatot . . .

Még egy-két pillanatot se és már gurulunk, aztán a pilóta megkérdezi egy szerelőtől:

— Mi az, mi van a kis Tóth gépjével? Talán lefűjtam?

Mert egy fehér, kicsi gép hever ott a rákosi homokon, féloldalára dőlve. Azalatt vontatták ki, azalatt érte a baj, hogy mi odajártunk.

Háromnegyed hét. Emberek veszik körül a gépet. Először kettő-három jelenik meg, már ötvenen futottak oda. Valaki néhány szál szekfűt nyújtogat. Két barátom üdvözl, megmutatom nekik a jegyzeteimet. Csodálkoznak, mert azt hiszik, odafenn remeg a lélek s kell, hogy reszessen a kéz.

Wittmann Viktor! Életem legszebb és legkülönb élményét adta nekem. Soha nagyobb élményben nem volt részem, mint amikor az egyfedelű üléséhez odakötözve, először repültem . . .

Egészen rendkívüli hála köt ehhez az emberhez, aki fiatal, erős, magyar, a levegő ura és akinek az életem a kezében volt.

*

. . . Ezeket jegyeztem fel akkor, odafönn a levegőben.

Nos, hol van az a mondat, hogy: „most szembe jön egy másik repülőgép, rajta X kolléga úr”? Sehol!

Igaz, azt sem jegyeztem fel akkor, hogy az „ülés” csak egy deszka-darab volt. De ha akkoriban ilyen volta szabályos repülőgép-ülés.

Bokrétás hírek

Kukoricafosztás Alsóbereckin

Feljegyezte Magyar László.

Alsóbereckin kukoricafosztáskor e szavakkal fogadja a gazda a vendégeket:

*Isten hozta kigyelmeteket, hogy eljöttek
megfosztani Isten gazdag áldását, munkál-
kodjanak jókedvvel, hogy majd megérde-
meljék az anyukom által főzött édes ku-
koricát.*

Alsóbereckin kukoricafosztáskor az érkező fosztók közül egy így köszönt:

*Szerencsés jó estét, sok jókku! szeresse
Az Ur e ház népét sokáig éltesse,
Életét mindvégig szerencse kövesse,
Az Ur színe elől soha ki ne vesse.*

*Mi is megérkeztünk, kend engedelmével,
Jó Isten áldását adja ránk bőséggel,
Áldja meg ez házat, sok búzakenyérrel,
Minden esztendőben bőséges terméssel.*

*De most már elmondom jövetelünk célját,
Éőttünk, hogy megfosszuk e kis kukoricát,
Eljött a fiam is, hozta a barátját,
De meg a lányom is hívta cimboráját.*

*Hogy ne soká tartson a kis kukorica,
Mít az a jó Isten, oly bőséggel adu.
Miért neki dicséret, áldás és hála,
Arra kérjük őt, hogy legyen nagy ára.
(stb.)*

S amikor csakugyan hozzák a főtt kuko-
Itt a jó tengeri, melynek nincsen mása,

Halljunk szót!

*Adámnak minden maradéka,
Akit befogadott gazdánk hajlékába,
Még megmondom mi a szívem szándéka,
Ne legyen szavannak semmi akadéka:*

*Megfőtt a tengeri, cukorral meg mézzel,
Akinek foga nincs, rájja az innjével,
Itt a jó tengeri, melynek nincsen mása,
Akinek nem tetszik, nézzen a pallásra.*

Zsindely államtitkár a bokrétások közt.

A bokrétások az idén is — mint minden esztendőben — részt vettek a Szent István napi körmenetben. A Szt. György téren felsorakozva várták, hogy csatlakozzanak a várkapolnából induló menethez, amikor zsinóros fekete ruhában — amelyet nagy ünnepekre a bokréta-vezetők is viselhetnének végre mind — barna-piros arcú úr érkezett a bokrétások elé. Csillagot a napsütésben a lakkosizmája. Jött azonképp, mint tavaly, tavalyelőtt, vagy azelőtt, amikor nem volt kul-

Bokrétás lakodalom

Turán, október 22-én veszi feleségül Ondreász András bokrétás legény Petrányi Mária bokrétás leányt. A lakodalmon a turai bokréta testületileg vesz részt, a „zöldággal“, ami mint ismeretes, a mindenben való bőség kívánását jelzi. A re-

mek, csupa gondolat, ékesség zöldággal, amit már egynehány évtizede elhagytak a turai lakodalmak, amit elhagytak volna örökre, ha nincs bokréta-mozgalom . . . Ezen a régebben készült képen a jobboldali leány a — menyasszony.

tuszállamtitkár — Zsindely Ferenc. Hogy aztán a bokrétásokkal együtt vegyen részt a körmenetben. Azt már említettük, hogy mozgalmunk előkelő barátja kiállításunk megnyitására a Vallás és Közoktatásügyi minisztérium részéről negyedmagával jelent meg, azt azonban megint csak itt állapítjuk meg — igaz örömmel —, hogy a Gyöngyösbokréta mind az öt bemutatóját, tehát ötvenöt bokréta, helyesebben — ha figyelembe vesszük, hogy voltak pásztorjejenetek stb. amelyeknek keretében több helyről voltak résztvevők — mind a hatvan helység tudományát a feleségével együtt végignézte.

Rövidesen elkészül a „Magyar népművészet derüje“ című film.

A Magyar Filmiroda — Paulini Béla indítványára — az idei Gyöngyösbokréta alatt hozzálátott, hogy a magyar népművészet ama megnyilatkozásait, amelyek kifejezetten derüseknek nevezhetők, — amennyi ezekből egy 400—500 méteresre tervezett kultúrfilmbe felsorakoztatható — filmbe örökítse meg. A film rövidesen elkészül. De tervezi Paulini, hogy az egész bokrétás tudományt — különböző gondolatok köré csoportosítva — feldolgozza így filmbe is

Mit bizonyított be az idei Gyöngyösbokréta

Most mult nyolc esztendeje, hogy kivirult az első Gyöngyösbokréta. Magyar csodaként. Hogy utóbb világcsodává legyen.

Valóban, a harmadik esztendőben — a Gyöngyösbokréta közönsége már harmadrészből külföldi volt s a — hetedik esztendőben? Voltak napok, amikor csakugyan hetven százalékban... (És — „mellékesen“ — voltak napok, amikor számtalan érdeklődő már nem kapott jegyet.)

A világcsodává fejlődésnek ebből az iramából sokan arra következtettek, hogy a Gyöngyösbokréta lassan kizárólag idegenforgalmi ügy lesz, annál is inkább, mert a magyarok meg — akik évről-évre látják, — „megunják.“

És ha egyszer valamennyire elmaradnak a külföldiek?

Akkor a Gyöngyösbokréta „megbukik“?

Féltek ettől azok, akik szeretettel vannak a Gyöngyösbokréta iránt és kaján örömmel gondoltak erre az eshetőségre azok, akik nem szeretik: vannak, vannak, akik semmit se szeretnek, ami — van.

Az idén a magyar idegenforgalom kétségtelenül visszaesett. Természetesen és általában egész Európában visszaesett, ha egyszer Európát más, súlyosabb kérdések hozták izgalomba, mint az, hogy — ki, hová utazzon szórakozni.

És a Gyöngyösbokréta?

Akik figyeltek, láthatták és hallhatták, hogy a bemutatónak soha akkora „sikerük“ nem volt, mint az idén, amikor a közönség megint inkább magyarokból állt. Soha ennyi „fergeteges“ taps nem volt. — a kezdetek kezdetén sem, a magyarok nem „unták“ meg a Gyön-

gyösbokrétát, a magyarok — rajongva szeretik és becsülik meg.

De akkor meg — ha a magyarok csakugyan emyire szeretik a Gyöngyösbokrétát, — mi lehet a „titka“ annak, hogy például a hetedik esztendőben egyes napokon hetven százalék volt a külföldi néző és harminc a magyar? Ó, milyen egyszerű! Akik „itthon“ vannak, azt hiszik, — a „színházi viszonyok ismeretében“, — csak kapnak jegyet „este“ is a Gyöngyösbokrétába. És esetleg — nem kapnak. Ezzel szemben, a külföldiek, — ha csoportosan jönnek, már többnyire úgy indulnak el, hogy az utazási irodájuk előre biztosította a belépőjegyeket a Gyöngyösbokrétába. Vagy ha mint egyes utazók érkeznek, lepakolva a szállodában, bizonyára első dolguk, hogy a portással jegyet foglaltatnak.

Egy „anekdóta“: ezelőtt egy-két évvel Kodály Zoltán, a kitünő muzsikus, este megérkezett a színházba és jegyet akart váltani. Nem kapott. Nosza felkereste e sorok íróját: — „Hát hogyan lehet ide bemenni?“ — kérdezte. — „Ó, nagyon egyszerűen“, — mondotta a kérdezett. — Menjen a tanár úr a pénztárhoz és jegyezzen elő jegyet jövő év augusztusára, akkor biztos, hogy bejut...“ (Ami nem jelenti természetesen azt, hogy aztán meg nem találta a módját, a magyar dal nagy szerelmesét elhelyezni.)

Nagy öröm azoknak, akik a Gyöngyösbokrétát szeretik, hogy kifejezetten a magyarok — úgy szeretik a Gyöngyösbokrétát, ahogy az az idén megmutatkozott. És akik nem szeretik a Gyöngyösbokrétát — és az abból kiterelbelyesült bokréta-mozgalmat, nem szeretik, mert van? — azokat ott egye meg a fene. Tisztesség ne essék szólván...

Bokrétások Hamburgban

Irták: Király András meg a felesége.

Egy korábbi számunkban írtadtunk arról, hogy az Országos Magyar Bokréta Szövetség egy három helységről összevont csoportja künn járt Hamburgban, ahol nagyszabású népművészeti ünnepségek voltak, különböző nemzetbeli népi csoportok részvételével. A száraz híradáson kívül kedves cikket írt az útról Danca Béni érszekcsanádi bokrétás menyecske. Most még egy nagybarackai bokrétás házaspár beszámolóját is adjuk. Alábbiak szerint:

1. Este felé értünk Hegyeshalomra, vagyis a magyar határra. Ott egy ember felkiált hozzánk és kérdezi, ez a Magyar Bokréta, mondtuk igen. Ő mondta, ő lesz a mi vezetőnk. Feljött hozzánk a kocsi és egyenként mindannyionknak bemutatkozott, Hans Müllernek hívják, bácskai születésű, ez nagyon kedves ember volt.

2. Este értünk Bécsbe, Müller úr elvezetett bennünket egy vendéglőbe vacsorázni. Több százan voltak ott. Kaptunk rendes vacsorát és vacsora után elénekeltük a Magyar Himnuszot. Énekszó

alatt a több száz német vendég felállott énekünk után úgy kiálltotta egyhangon „Hely Ungarn“.

3. Kilencedikén Hamburgba érkeztünk és meleg vendégfogadtatásban részesültünk. Egy óceánjáró fényesen berendezett hajóra kvartélyoztak el bennünket, az étkezésünket is ott kaptuk, amely jó volt és elég volt.

4. Következett egy hajókirándulás és bemutatták a hamburgi kikötő különböző részeit. Ez után bementünk egy kupolás épületbe, ahol 30 méter mélybe vittek lefelé a felszíntől, ott két alagút vezetett át a hatszáz méter széles kikötő vize alatt, erősen ki volt világítva ez nagyon érdekes és szép volt.

5. Az Ufa Palast színpadján mutattuk be a magyar táncot, amelyre igen nagy tapsot kaptunk. Ez egy másik színpadon szintén így ismétlődött. A magyar tánc olyan kedves volt a nézőközönségnek, hogy szereplésünk után a hajón mulatságot rendeztek, amelyen csak magyart muzsikáltak. Nagyon sok külföldi vett ezen részt és aki csak befért, az mind a ma-

gyar csárdást táncolta. A multság nagyon jókedvűen végződött.

6. Következett az esti tüzijáték, amelynek leírhatatlan volt a szépsége, úgy tűnt fel, mintha ágyúk pergőtüzében lőtték volna fel több száz méter magasba a rakétákat. A rakéták robbanása után több ezer zászló jelent meg a levegőben, melyben mind a harminckét nemzet feltalálta saját nemzeti zászlóját. Melyek között felülmúlhatatlan szépséggel jelent meg a magyar zászló a címerrel.

7. Hazafelé is elkísért Hegyeshalomig Müller úr, aki megtört szívvel és könnyhullatva búcsuzott el tőlünk, magyar bokrétásoktól. De mi is nagyon szépen megköszöntük a szíves vendéglátást.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

PAULINI BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49.

Budai-Bernwallner József nyomdája,
VIII., Szentkirályi-u. 49. T.: 141—426.